

МИТНИЙ ПРОСТІР: СУЧАСНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ

*Кульчицька С. М.,
студентка групи ФБСчм–11
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
спеціалізації «Митна справа»
Чортківського навчально-наукового інституту підприємництва і бізнесу
Тернопільського національного економічного університету,
м. Чортків
e-mail: svit.kulchytska@gmail.com*

*Науковий керівник
Сидор Г. В.,
канд. екон. наук,
доцент кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін
Чортківського навчально-наукового інституту підприємництва і бізнесу
Тернопільського національного економічного університету,
м. Чортків
e-mail: sidor.gal@ukr.net*

На сьогодні проблематику митного простору вважають одним із найбільш актуальних питань, що розглядає світова економічна спільнота. Оскільки важливою складовою зовнішньоекономічної сфери є митна система, то вважаємо, що для виявлення притаманних їй ризиків об'єктивно необхідне дослідження середовища виникнення таких ризиків, насамперед митного простору.

У вивченні цього питання вагому роль відіграють праці шотландського економіста А. Сміта. Його вважають одним із класиків економічної думки, який мав пряме відношення як до практики, так і до теорії митного простору. А. Сміт народився в сім'ї митного чиновника і в 1778 р. був призначений комісаром митниці в Едінбурзі. Проте це не перешкодило йому висловити думку та обґрунтувати недоцільність використання мита. Науковець у своїй роботі «Дослідження про природу і причини багатства народів» зазначає: «мита, що накладаються з метою обмеження ввозу товарів, однаково підривають як митні доходи, так і свободу торгівлі. Вони руйнують природний баланс промисловості та природний розподіл праці» [1].

У наукових доробках економіст доволі часто застосовує терміни, які використовують і сьогодні, а саме: митний устав, митний тариф, митні доходи, митні формальності, повернення мита тощо. А. Сміт одним із перших обґрунтував фінансові загрози митній політиці: «високі ставки мита у більшості служать лише заохоченням до контрабанди і зводять до нуля митні доходи» [1].

Наукові міркування про митний простір як об'єкт ризиковості продовжив Д. Рікардо. Він також висловив негативне ставлення до практики регулювання внутрішнього виробництва та міжнародної торгівлі за допомогою мита.

Англійський економіст щодо цього пише так: «єдиним наслідком високих ввізних мит на товари є вплив капіталу в ті галузі виробництва, куди він природним шляхом ніколи б не спрямовувався. Мита і митні премії є найгіршим видом оподаткування: баланс заподіяних ними втрат визначається найменш вигідним розподілом усього капіталу» [2].

Категорія митного простору тісно пов'язана з такими політикоправовими поняттями як: юрисдикція держави, суверенні права, суверенітет. З огляду на це вищевказаний термін можна розглядати як сферу, пов'язану з частиною території однієї держави, яка використовується для здійснення митної юрисдикції іншою державою – за угодою між ними або в межах, що допускаються міжнародним правом, або з державою, або з так званою міжнародною територією. Тільки з територією держави порівнюється митний простір і в жодному разі не виходить за її межі. Відповідно, це повітряний простір, водна, сухопутна територія держави, тобто простір, означений кордонами цієї держави, де вона провадить і свій митний суверенітет. Інколи митний простір складається з територій двох або більше суверенних держав, що за угодою між ними утворюють зону вільної торгівлі або митний союз.

У підручнику «Митне право України» за редакцією К. К. Сандровського подається таке визначення митного простору: «сфера, де найбільш зримо спостерігається взаємодія норм національного та міжнародного права, при якому обидві правові системи, зберігаючи свою незалежність, маючи властивий їм об'єкт регулювання, покликані, можливо, повніше забезпечувати властивими їм засобами правового впливу підтримання встановленого державами порядку перетину їхніх митних кордонів і розвивати співробітництво їхніх митних адміністрацій у боротьбі з митними правопорушеннями [3].

Водночас варте уваги таке визначення цього поняття: «територія України становить єдиний митний простір, на якому діють митні правила України, з додержанням зобов'язань, що впливають із міжнародних договорів України. Єдність митного простору України у вигляді зовнішніх і внутрішніх територій і кордонів є одним з основоположних принципів митної політики України. Крім даного митного простору, митна територія України включає також штучні острови, що є в морській винятковій економічній зоні України, установи і споруди, над якими Україна володіє винятковою юрисдикцією відносно митної справи» [4]. Це тлумачення наведено в ст. 13 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність».

Узагальнюючи теоретичний доробок представників економічної теорії щодо митного простору, наголошено, що вищевказана проблематика тривалий час перебуває у полі зору науковців.

У результаті аналізу дослідження цієї категорії маємо змогу навести власне визначення. На наш погляд, митний простір – це сфера, в якій держави згідно з угодами та в межах, що не суперечать міжнародному праву, здійснюють свої економічні відносини, зберігаючи незалежність під час перетину митних кордонів. На відміну від існуючих понять, які мають більш загальне трактування, у цій дефініції наголошується на власній незалежності держави.

Список використаних джерел:

1. Исследование о природе и причинах богатства народов / А. Смит [предисл. В. С. Афанасьева]. – М. : Эксмо. – 2007. – 960 с. – (Антология экономической мысли).
2. Начала политической экономии и налогового обложения: избран. / Д. Рикардо [предисл. П. Н. Клюкина]. – М. : Эксмо. – 2008. – 960 с. – (Антология экономической мысли).
3. Сандровський К. К. Митне право України [Електронний ресурс] : навч. посіб. / К. К. Сандровський. – К. : Вентурі. – 2000. – 208 с. – Режим доступу : <http://readbookz.com/pbooks/book-17/ua/chapter-922/>
4. «Про зовнішньоекономічну діяльність» : Закон України [від 16 квітня 1991р. № 959 – XII]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>